

Un premiu tânăr

Bibliografia brașoveană teoretică și critică în domeniul artelor vizuale este, din păcate, incompletă, pentru a nu fi mai aspri în judecată. S-a scris puțin și **rareori sistematic** despre creatorii ai zonei și artele pe care le-au reprezentat. De aceea, a rămas de referință (generic vorbind) cartea lui Mihai Nadin, *Pictori din Brașov* (Editura Meridiane, 1975) și se consideră de prim ajutor dicționarele (incomplete și ele, dar existente) – Mircea Deac, *50 de ani de pictură: 1890-1940. Dicționarul pictorilor din România* (București, Editura Meridiane, 1996) și Mihaela Anca Sârbu, *Artiști plastici brașoveni* [Dicționar], Brașov, Editura Universității „Transilvania”, 2002. Importante sunt și albumele editate de Muzeul de Artă Brașov, dedicate unor artiști locali profesioniști sau valorificând patrimoniul muzeal sau restituind, prin intermediul expozițiilor ocazionale, un fond existent în diferite colecții.

Volumul* recent premiat de Uniunea Scriitorilor – Filiala Brașov, semnat de Dan Mihăilescu, doctor în estetică, ni se pare

a fi avut caracter de document cvasi-restitutiv, pe alocuri aproape de rechizitoriu marcat de amărăciune, aspecte care îl domină pe cel eseistic. Valoarea aceasta „documentară” este, credem, partea cea mai vie a cărții specialistului care, pentru a certifica relevanța judecăților sale de valoare, sprijină demersul său pe un diagnostic asupra maladiilor contemporaneității și asupra artei vs. *kitsch*-ului. Vizibil afectat de pofta morbidă a românului de a distruge înainte de a cugeta sau înainte de a pregăti un „substitut” superior valoric, autorul face aici operă de revalorizare, construiește o pledoarie în favoarea autenticității.

Astfel, prima parte a volumului – *Eseuri despre artă* – se oprește asupra valorii creației și a criteriilor valorii, asupra postmodernismului ca un concept nedefinibil, asupra *kitsch*-ului ca „artă” de consum, asupra profesionalismului și amatorismului (purător de conotații peiorative, evitate de autor), asupra unor categorii estetice precum frumosul și sublimul și a unor stări emoționale în raport cu acestea. În fiecare dintre atare eseuri, se vedește intenția de a delimita semnificațiile conceptelor și de a contura fenomenele la modul cât mai coerent și succint. Credem, totuși, că departajarea frumosului natural de cel estetic și a emoției estetice de emoția afectivă ar fi un subiect care ar revela complexitatea fenomenului.

Dincolo de teorie, eseurile referitoare la „martelarea” unor creații care n-au mai convenit (respinse fiind de o pornire justificată mai ales prin ignoranță) sunt convingătoare pentru că definesc orașul în care trăim, pentru că ne definesc pe noi, cu lașitățile noastre și cu obtuzitatea bine instalată de vremurile nu prea depărtate, încă remanente. Cu atât mai îmbucurător faptul că unele monumente au scăpat de furia „lustrației”, cum e cazul superbului basorelief creat de marele Constantin Baraschi, intitulat *Zborul*, amplasat pe unul dintre corpurile fostei uzine „Tractorul” – câtă lume știe azi cine este autorul lui?

Dan Mihăilescu deplânge, cu ton ironic, degajarea de pe frontispiciile unor instituții cu tradiție a câte unui patronim precum *Gheorghe Dima*, dar și eșecul unui proiect generos de a dăruii orașului un monument dedicat ostașului român.

Cartea de artă

Interesat de formă și de geneza acesteia în spațiul artelor vizuale, autorul readuce în memoria/atenția lectorului concepțiile referitoare la acest subiect de-a lungul timpului. Partea aceasta a cărții apare ca un fragment de studiu mai amplu în teritoriul esteticii, cu repercutare asupra artelor plastice și cu motivare dinspre psihologia artei și cu trimiteri spre o bibliografie incontestabil valoroasă a anilor 30-70 (H. Read, E. Gombrich, K.E. Gilbert și H. Kuhn, V.E. Masek, M. Golu, M. Ralea etc.).

Cea mai valoroasă, din perspectiva originalității și a expresivității, marcată de respirația autentică a *bucuriei* de a admira opera de artă și de a fi fost contemporan cu aceasta, este partea a doua a cărții, credem, acolo unde gustul personal, pasiunea teoreticianului își caută expresia în fraze rememorative, elogii, omagii, judecăți asociate câte unei frânturi de biografie. Sunt evocați Ștefan Mironescu – *Bădia*, Eftimie Modâlcă, Friedrich Bömches – *baronul*, Aurel Bordenache, Necolai Codreanu, Ioan Mattis, Dinu Vasiu, Teodor Rusu, Hans Mattis Teutsch. Por-

trete sugestive, amintiri transcrise cu pastă viguroasă, reproducerea unor crezuri sau idei critice... Dan Mihăilescu încearcă să facă dreptate, cu anume discreție, unor artiști răniți fie de regimul ostil, fie de vituperările confracților mai mult sau mai puțin onești și corecți, pe care „democrația” i-a asmuțit asupra celor cu autoritate înainte de 1990. Cazul cutremurător al lui Bordenache, acela dureros al lui Eftimie Modâlcă sunt doar două exemple care stau mărturie asupra destrucției izbutite de *politic* (dacă se poate numi astfel).

Cu toate că, la asemenea conținut, s-ar fi impus sprijinul unui filolog întru acuratețea gramaticală și ortografică a textului, cartea lui Dan Mihăilescu merită considerația reală a cititorului și pasionatului de artă, care află aici o sursă valoroasă de documentare și un stimul pentru reflecție.

---

* Dan Mihăilescu, *Eseuri despre artă și artiști brașoveni*, Postfață: Gabriel Stan, Brașov, Editura Kron-Art, 2010.

Flirt

Tăceri

